

Budapest

VIII., Baross-tér 17.

KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ ORSZÁGOS EGYESÜLET HAVILAPJA

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

Felelős szerkesztő:
Turtsányi Vilmos.

A »Kitartás« című jótékonyági egyesület alapszabályait a nagym. magyar királyi Belügyminiszterium 49.452/902. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: *Temesváry Alajos.*

Igazgatók: *Turtsányi Vilmos, Ellbogen Ferencz, Horváth István, Puha József, Puhm János, Sándor Márkus.*

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények kivonata.

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag 60 éves koráig a »Providentia« általános biztosító társaságnál *baleset ellen van biztosítva*, még pedig:

- a) Baleset folytán bekövetkező *halál* esetén 2000 korona erejéig,
- b) baleset folytán beállott *teljes vagy részleges munkaképtelenség* esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

2. A második évtől kezdve a tag nevének vagy kedvezményezettjének fokozatosan 2000 koronáig emelkedő *halálózási segély* fizetetik ki. Maga a tag, *nevének elhalálózása* esetén, fokozatosan 500 koronáig emelkedő segélyben részesül.

3. 15 évi tagság után a tag 1000 koronáig terjedhető *előleget* kap még életében, mely a halálózási segélybe annak idején betudatik.

4. Minden tag a belépéstől kezdve *ugy peres, mint perenkívüli ügyekben* az egyesület ügyészsege által *díjtalanul képviseltetik*.

5. Az egyesület »Kitartás« című *havilapja* minden tagnak már a belépéstől kezdve *díjtalanul* megküldetik.

Mindeme kedvezmények fejében az *ezentul belépő új tagok*, ha belépésük alkalmával *30-ik életévüket* még be nem töltötték, állandóan *havi 3 koronát*, ha belépésük alkalmával *38-ik életévüket* még be nem töltötték, állandóan *havi 3 korona 40 fillért*, és ha *44-ik életévüket* még be nem töltötték, állandóan *havi 4 koronát* fizetnek tagsági díj czimén.

Beiratási díj egyszer s mindenkorra 2 korona.

Aki 44 éves elmúlt, az tagnak többé fel nem vétetik.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Julius havi pénztári kimutatás.

Julius havi tagkimutatás.

Tagok száma július hó 1-én	1981
Kilépett július hóban	4
maradt	1977
Belépett július hóban	5
Összesen	1982

	korona
Takarékpénztári betétek	60254.20
Leltár	2457.—
Pénztári állomány	9611.60
Összesen	72322.80

Kiadások:

Balesetbiztosításért	507.52	
Halálzási segélyek	3000.—	
Személyzeti és dologi ki- adások, nyomda stb.	1792.11	5299.63
Marad tényleges vagyon		67023.17

Segélyezések kimutatása.

Halálzási segélyek.

Lapunk 6-ik számában kimutatott segélyösszeg ... .. 80.750 kor.

Ujabb segélyek:

613. Vladár János, Miskolcz, a tag halála után	500 kor. — fill.
1084. Nobik Mihály, Anina, a tag halála után	500 » — »
1983. id. Hl Mészáros István, Tószeg, a tag halála után	600 » — »
2507. Krichenbaum János, N.-Maros, a tag halála után	1000 » — »
3765. Jánosa Mihály, S. A.-Ujhely, a tag halála után	500 » — »

Balesetsegélyek.

Lapunk 6-ik számában kimutatott segélyösszeg ... .. 26.006 korona 66 fillér.

Ujabb segélyek:

1397. Lendvay Mihály, Hadház, halálos elgázolás	2000 kor. — fill.
--	-------------------

Az államvasuti fizetésrendezés.

A m. kir. államvasutak igazgatóságánál és kilencz üzletvezetőségénél lázas munka folyik. A kereskedelmi miniszter rendelete folytán ugyanis augusztus 1-jére az egész hálózaton ki kell fizetni a fizetésrendezési és előléptetési többleteket, valamint az 1903. évre engedélyezett rendezési pótlékokat.

A miniszteri rendelet július 19-én kelt s így ennek a rengeteg munkának a keresztülvitelére mindössze 12 nap állott az igazgatás rendelkezésére. Ez alatt az idő alatt kellett 36 ezer vasuti alkalmazott részére az egyenként névre szóló kiadmányokat elkészíteni, a

melyekben egyenként meg van írva, hogy ki milyen fizetési osztályba soroztatott, s január 1-től számítva mily összegű fizetés élvezetében lép, végül hogy mennyi pótlékban részesül.

Azokra nézve, a kik a fizetési osztályok határain belül valamely fokozaton a szabályszerű várakozási időt már betöltötték, egyuttal az automatikus előléptetés is eszközöltetik, míg azok, a kik valamely fizetési osztály 1. fokozatán már hosszabb ideje várakoznak, ha magasabb fizetési osztályba esetleg ez idő szerint ki nem neveztettek, a megfelelő korpótlékokat kapják.

Az igazgatóság ezenkívül az egyes fizetési fokozatok létszámának kiegyenlítésére soron-

kivüli előléptetéseket is engedélyezett, s így mindent összevéve, több mint 40 ezer személyi okmányt kellett kiállítania.

Az okmányok — értesülésünk szerint — ma már mind készen vannak s az üzletvezetőségeknek ki is küldettek, tehát már csak a számfejtőségek munkája van hátra, hogy a miniszteri rendelet az összegek kifizetése által teljesen végrehajtva legyen; s azt hisszük, hogy a midőn e sorok olvasóink kezéhez jutnak, már a rendezési különbözetek is valamennyiük kezében lesznek.

Annak a mozgalomnak tehát, a melyet a vasutasok évekkal ezelőtt anyagi helyzetük javítása iránt indítottak, s a melyért a tavaszszal annyi sok csalódás után a végső elkéseredés terére léptek, a kézzel fogható eredménye mindenki előtt ismeretessé vált s ki-ki számítást tehet magának, hogy a rendezés folytán felemelt illetményével s az előmenetelre való kilátással a vasuti szolgálatban milyen jövő előtt áll.

Kétségtelenül lesznek ez alkalommal is elégedetlenek szép számmal, a kik sokat reméltek és többet vártak, de reménységüket az országnak minden irányban igénybevett pénzügyi helyzete nem engedte megvalósítani. Azonban ezek is megnyugodhatnak abban, hogy egyszerre nem lehet minden igényt kielégíteni, évtizedek hibáit nem lehet egyszerre jóvátenni, de a rendeletileg is kifejezést nyert miniszteri kijelentés szerint az általános helyzet fokozatos megjavítására nézve további intézkedések is fognak történni.

Ilyenek lesznek előreláthatólag a szolgálatképtelenné vált idősebb alkalmazottak nyugdíjazása, a mely a gyorsabb előmenetelt lehetővé teszi, a státus-rendezés évekre nyuló végrehajtása, s a kilátásban levő nagyobb szervezeti változás stb., a mely mind arra szolgál, hogy a hosszú nélkülözést jobb anyagi helyzet s az elégségtelenséget általános megelégedés váltsa fel.

Egyenként meg se lehet nevezni a kilátásba vett újítások egész sorozatát, de bizonyos remélhető, hogy a kereskedelmi kormány jelenlegi vezetője nem marad meg az ígéretek terén, hanem azokat végre is hajtja, a miként aránylag rövid minisztersége alatt végrehajtotta az elődei által évek óta ígért fizetés-rendezést is.

Ez alkalommal azt hisszük, szolgálatot teszünk vasutas olvasóközönségünknek, ha az őket közvetlenül érdeklő fizetés-rendezés végrehajtásának főbb irányelveit tájékoztatás céljából közöljük.

A rendezés ugyanis — a miként fentebb

mondottuk — visszahatólag 1904. évi január 1-től érvényes, tehát az érdekeltek augusztus 1-én az eddigi és az új fizetésük közötti különbözethez nyolcz hónapra eső részét fogják megkapni. Ezen összegből természetesen levonásba hozatik a nyugdíjintézet javára az 50 százalékos járulék, a nyugta-bélyegilleték, az adó és a betegpénztári 2 százalékos járulék. Ugyanezen levonások eszközöltetnek a szintén január 1-től esedékes korpótlékok nyolcz havi részletéből is, mivel ezen rendezési többletek akként kezeltetnek, mint bármely más előléptetési különbség.

Az 1903. évről esedékes fizetés-rendezési pótlék 35 százalékat teszi azon összegnek, a melyet egy-egy alkalmazott rendezési többletként az egész 1904. évre nyert, vagyis 60 korona fizetés-többlet után 21, 100 korona után 35, 160 korona után 56, 200 korona után 70 koronát s így tovább. Ezen pótlékból az adón és nyugta-bélyegilletéken kívül semmi más levonás nem történik.

Az egyes fizetési osztályok határában belül végrehajtott automatikus előléptetések 1904. évi május 1-től érvényesek, tehát az, a ki a rendezésen kívül ily előléptetésben is részesült, az előléptetési összegnek májustól augusztusig számított négy havi részletét szintén megkapja az 50 százalékos nyugdíj, adó, bélyegilleték és betegpénztári járulék levonása mellett.

A soronkívüli előléptetések s az egyik fizetési osztályból a másikba történt kinevezések csak 1904. augusztus 1-től érvényesek, tehát ezekből jelenleg csak egy havi részlet utalványoztatik. A levonások ebből is ép úgy történnek, mint az automatikus előléptetések összegéből.

A magasabb lakberek érvényessége szintén csak augusztus 1-én veszi kezdetét, s így ezekből augusztus 1-én csak egy negyedévi különbség kerül kifizetésre, míg oly városokban vagy községekben, a hol az új szabályzat a jelenleginél kisebb összegű lakáspénzt állapít meg, az alkalmazottak az eddig élvezett magasabb lakbért mindaddig megkapják, a míg ezen lakhelyükön meghagyatnak és olyan fizetésre nem lépnek elő, a melylyel magasabb lakáspénz élvezete van egybekötve.

Ezen általános elveken kívül még a következő különleges intézkedések történtek:

A kezelőnőknek az évi fizetéses állásokba való besorozása csak utólag s külön rendelettel fog végrehajthatni.

Az alkalmazottak vezetői a szolgálai rangból, ha 1901. évi január 1-seje előtt léptek szolgálatba, az altiszti létszámba mozdonyveze-

tökké nevezetnek ki a rendezéssel egyidejűleg, a többiek pedig fokozatosan a következő évek alatt, a mely kinevezések teljes befejezése után az almozdonyvezetői állás véglegesen be lesz szüntetve.

A szolgai I. fizetési osztály 3. fokozatában levő szolgák (1040 korona) a II. fizetési osztály 1. fokozatába 1200 korona fizetéssel s a II. fizetési osztály 3. fokozatában levők (840 korona) a III. fizetési osztály 1. fokozatába 900 korona fizetéssel soroztattak be.

Az őrszemélyzet (ide nem értve a váltó-őröket, szivattyu-őröket, kiadó őröket és a fumei tűzőröket, a kik a szolgai létszámban maradnak) külön létszámot képez 540—600—660—720 korona fizetéssel, de a mely őr ennél esetleg már magasabb fizetésben van, jelenlegi magasabb fizetését továbbra is megtartja.

A Budapesten beosztott altisztek és szolgákra nézve az eddig élvezett s ugynevezett budapesti helyi pótlék augusztus 1-jével megszűnik. Ugyancsak ez időponttól megszűnik a fentebbi helyi pótlékban nem részesült nős és családos III. és IV. fizetési osztályu szolgák, valamint a IV. fizetési osztályban levő szolgák 10 százalékos rendkívüli segélye is, és mindkettő helyett augusztus 1-től a Budapesten beosztott s ugyanott lakó nős avagy családos szolgák és őrök — az utazó személyzet kivételével — mindaddig, a mig fizetésük és lakpénzük együttes összege 1200 koronára nem emelkedik, oly mérvű helyi pótlékban részesülnek, a mely összilletményüket 1200 koronára egészíti ki.

Mivel pedig a most említett 10 százalékos rendkívüli segély az igényjogosultaknak az 1904. évre még egyáltalán nem utalványoztatott, az elmaradt nyolcz hónapra eső összeget augusztus 1-én fogják megkapni, — ellenben azok, a kik az új rendezés következtében fizetésüknek 1200 koronára való kiegészítése czimén pótlékra igénynyel birnak, ezen új pótlék első részletét, mivel a pótlékok utólagos havi részletekben utalványoztatnak, csak szeptember 1-én fogják megkapni.

Azon pótlékok, a melyek egyes állomásokon vagy vonalrészekben a helyi viszonyok hátrányainak kiegyenlítése céljából engedélyeztettek, újabb szabályozásig jelenlegi összegükben fognak utalványoztatni.

Ezekben adtuk a fizetésrendezés végrehajtási módozatainak ismertetését s egyebekben utalunk a június 1-sői számunkban ugyan-csak a fenti czim alatt megjelent cikkünkre, a melyben ugy a hivatalnoki, mint az altiszti,

szolgai és őri illetmény-táblázatot közöltük, de mindamellett, ha olvasóink bármelyike netalán előforduló esetben a saját illetményeire nézve nem birna kellő tájékozással, kívánatra szívesen adunk közelebbi felvilágosítást.

Tagjainkhoz!

A »*Kitartás Takaré- és Hitelszövetkezet*«-nek július 17-ére összehívott rendkívüli közgyűlése a szövetkezeti tagok csekély érdeklődése miatt nem volt határozatképes, s így a rendkívüli közgyűlést szeptember hóban újból össze fogjuk hívni, hogy a szövetkezet további működésére befolyással levő teendők végleges döntés alá kerüljenek.

Mivel pedig a szövetkezeti alapszabályok értelmében ez a második rendkívüli közgyűlés az azon megjelenők számára való tekintet nélkül határozatképes lesz, — ez uton is felkérjük a takaré- és hitelszövetkezet tagjait, hogy a közgyűlésnek alább részletesen előadott tárgya iránt érdeklődni s a közgyűlésen minél számosabban megjelenni szíveskedjenek.

Szükségesnek tartjuk itt különösen kiemelni, hogy nem a »*Kitartás egyesület*«-ről, hanem a »*Kitartás Takaré- és Hitelszövetkezetről*« van szó, a mely az egyesülettel nem azonos, hanem attól teljesen független önálló intézmény, habár ugyanazon vezetés alatt áll is. — Ez a felvilágosítás főként azon »*egyesületi*« tagoknak szól, a kik közül eddig szerzett tapasztalataink szerint többen azon meggyőződésben voltak, hogy egyuttal a hitelszövetkezetnek is tagjai, holott ez a feltevés csak azokra nézve áll, a kik a *Hitelszövetkezet* tagjai sorába külön is beléptek.

A »*Takarék- és Hitelszövetkezet*« tehát az egyesülettel szoros kapcsolatban, illetve azzal szemben függő viszonyban nem áll s az egyesületi tagok a hitelszövetkezettől csak annyi előnyt élveznek, hogy kellő biztosíték nyújtása mellett elsősorban az ő hiteligenyük nyer kielégítést s idegenek csak másod-sorban nyerhetnek törlesztési kölcsönt a szövetkezettől.

Takarékosság s az Egyesület kezelési kiadásainak csökkentése céljából a »*Takarék- és Hitelszövetkezet*«, az Egyesülettel egy helyiségben, egy vezetés alatt működik s ugyanazon személyzet által kezeltetik, — s az Egyesület vagyona a Hitelszövetkezet közvetítésével az eddiginél magasabb kamat-nyereséget képes elérni, — a mi az Egyesület intensívebb tőkeszaporítását eredményezi.

Takarék- és Hitelszövetkezetünk azonban éppen azon okból, mert szolid alapokon működik, s e tekintetben az összes hasonló irányu szövetkezetek között első helyen áll, — ma már nem képes megfelelni a kölcsökeresők igényeinek, s azok nagy részét megfelelő forgótőke hiányában nem tudja kielégíteni. — Miután pedig hitelüzletünk kibővítése és így minél nagyobb üzletkör biztosítása a fentebb mondott okoknál fogva magának az Egyesületnek is elsőrangú érdekét képezi, — szükségessé vált, hogy a Hitelszövetkezet élére olyan igazgatók választassanak, a kik vagyoni helyzetüknél fogva a szövetkezet forgótőkéjének emeléséhez nagyobb pénzüsszeggel hozzájárulni képesek s egyébként is a velünk vissza-lezárolásban álló más pénzüintézetekkel szemben elegendő hitelképességgel birnak.

A Hitelszövetkezet nagyobb tevékenységének biztosítását maguk a jelenlegi igazgatók is belátván, saját elhatározásuk folytán helyet engednek olyanoknak, a kik a hitelüzlet kibővítéséhez megfelelő vagyoni képességgel bírnak.

A jelenlegi igazgatóknak ezen állásukról s e czélból történt lemondása elismerést érdemlő önzetlenségből eredt s mindenesetre amellől bizonyít, hogy első sorban a szövetkezet érdekeit tartották szem előtt s mert teljes odaadásuk s igyekezetük a Hitelszövetkezet üzletkörének kibővítésére amiatt szenvedne hajótörést, mert egyénileg a hitelnyújtás alapját képező vagyonnal nem bírnak, — lemondásukat a rendkívüli közgyűlés bizonyára eddigi működésük kellő elismerése mellett fogja tudomásul venni.

A szeptember hóban tartandó közgyűlés feladata lesz tehát az új igazgatók megválasztása, melynek megtörténte után a szövetkezeti igazgatóság rövidesen azzal a kérdéssel is behatóan foglalkozni fog, hogy azon egyesületi tagok részére, a kiknek már bizonyos számú tagsági évük van, olcsó kamatfizetés mellett biztosítási kötvényük érvényesítésével olyan törlesztési kölcsönöket nyerhessenek, a mely által az egyesületi tag részben már saját maga is élvezhesse azon előnyöket, a melyek eddig elhalálozásuk esetén csak az örökösöknek voltak biztosítva.

Az igazgatóság.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Salamoni ítélet. Bölcs Salamon korában még nem igen voltak törvénykönyvek, a melyekből a bíró a paragrafust a peres felekre ráolvashatta volna, hanem a józan eszét kellett elővennie az ítéletmondásnál. Ma már a bírónak nincs okvetlenül szüksége a bölcsességre, s untig elég, ha el tud igazodni a törvénykönyvek ezerféle rendelkezésének szövevényes utjain. De azért olykor mégis kerülnek elébe olyan különleges ügyek, a melyekre nem talál paragrafust, s a természetes eszét kell segítségül hívnia. Egy ilyen esetet mesél el egy amerikai ujság, a melynek színhelye állítólag New-York s személyei: a bíró, két tiszteletreméltó gentleman, egy hatalmas ujfundlandi kutya és a rendőr, a ki a kutyát pórázon tartja. A két gentleman közül mind-egyik magáénak vallja a kutyát, s azzal vádolja a másikat, hogy azt tőle tulajdonította el. Mindkettőnek az érvei napnál világosabbak, erre mindkettő megesküszik s ezzel a jogos tulajdont fényesen beigazolják, — de a két egyenlő erős igazság mellett a bíró van kétségbe esve, a ki nem tud közöttük ítéletet mondani, habár erre a peres eljárás minden módját megkísérelte már . . . Nincs más hátra, mint kihallgatni a per tárgyát képező ebet, a mely már láthatólag unja a hosszú tárgyalást s szeretne a kényelmetlen helyzetből szabadulni. A bíró a peres feleket a terem két különböző sarkába állítja s így szól hozzájuk: »Tessék figyelni. Én háromig számolok s a mikor azt mondom: három! — sziveskedjenek mind a ketten egyszerre füttyenteni. — Rendőr, eressze el a kutyát! — Nos tehát: egy, — kettő, — három!« A két gentleman füttyent, a mily hízlegően és hivatottan kutyának füttyenteni lehet s az osztó igazság felszentelt csarnokában összegyűlt közönség feszült figyelemmel néz a fejlemények elé, melyik oldalra billen az igazság serpenyője, s min-

den szem a gyönyörű állatra szegeződik. A kutya pedig előbb jobbra tekint s félelmesen morog, majd balra néz s a fogát vicsoritja, végül megfordul s haragosan kivonul a teremből. A közönség megilletődve néz a peres felekre s a bíró imigyen oszt igazságot: »A kutya nyilvánvalóan lopott jószág s önként hazamegy a gazdájához, — de az urakat hamis esküért egy-egy hónapi börtönre ítélem. — Most pedig áttérhetünk a következő tárgyra.«

Hogy őrzik a státustitkot. Annyit mindenki tud, hogy: szigoruan. Jól titkot tartani azonban nem kis mesterség. Ezt a mesterséget ez idő szerint az angolok értik legjobban. Az angol-japáni szerződés óriási meglepetés volt a világnak, mert az aláírásáig az érdekelteken kívül egy szót se tudott róla senki. A modern diplomáciában a titoktartás mesterségének egyik leghatásosabb eszköze, hogy — minél kevesebb papirossal dolgozik. Lehetőleg élőszóval tárgyalnak, az írást akkorra hagyják, mikor már kész a megállapodás. Tárgyalási jegyzőkönyvet csak a miniszteri tanácskozásról vezetnek, amelyet átadnak az uralkodónak Angliában az ilyen tanácskozáson csakis a miniszterek vannak jelen, valamelyik miniszter írja a jegyzőkönyvet is. Ha a tanács megállapodott valami külpolitikai kérdésben, a megállapodás tartalmát titkos írással irt jegyzékben elküldi az érdekelt országban székelő nagykövetnek. Az a megbízott hivatalnok, aki ezt a jegyzéket írja, óriási fizetést kap a munkájáért. Egy-egy különösen fontos írásért 10—15.000 koronát is fizetnek neki. Az okirat kézbesítésénél két királyi futár szerepel. Az egyik az okiratot viszi, a másik a titkos írás kulcsát, mind a kettő más-más uton igyekezik célja felé és mind a kettő a derekához erősített lepecsételt, zárt táskában viszi a papirosát. A királyi futár utja mindig veszedelmes, mert állandóan kémek leselkednek rája és ezért, hogy biztosságban legyen, az ilyen hirtívót két hűség és ügyes detektív is kíséri. Ha vonaton utazik a királyi futár, mindig külön kocsiban megy, amelynek ajtaját a két detektív őrzi. A hatóság föl nem tartóztathatja, mert ezzel nagy sértést követne el a nemzetközi jogon. Az angol királyi futár fizetése esztendőre 10.000 korona és ha uton van, a költségein kívül 25 korona napidíj. Mikor a két futár megérkezett, mindegyik átadja a maga táskáját a nagykövetnek, vagy a követségi titkárnak, akit a nagykövet az átvételre meghatalmazott. A titkárnál kisebb rangú tisztviselőnek az írásokat átadni nem szabad. A nagykövetségnél pánczélos falu szobában aczélszekrényben őrzik az okiratokat. Ennek a helyiségnek a bejáratánál és az aczélszekrény mellett éjszakánként két fegyveres őr posztol. A legtöbb államnál úgy van, hogy a követség tagjainak, tisztviselőinek nem szabad abból az országból házasodniok, amelyben működnek; ez a tilalom áll magukra a nagykövetekre is.

A »Budapesti Ujságírók Egyesülete« segélyalapja javára egy Almanacht ad ki, melyben 100 magyar író munkája fog megjelenni és 25 neves festőművész festményei, mint különálló műmelléletek lesznek a műben. Az Almanach igazán személt és lelket gyönyörködtető nagy albumalaku diszmű lesz. Ára 5 forint. — Megrendelések a »Budapesti Ujságírók Egyesülete Almanachja« kiadóhivatalához küldendők, Budapest, VII., Károly-körut 9. Mutatoul közöljük Pekár Gyula fenti cikkét, melyet az Almanach számára irt.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

A rejtelmes sziget.

Regény. Irta: Verne Gyula, átdolgozta: Szász Károly.
(Folytatás.)

Harbert állapota, ha észrevehetőleg nem javult is az egyszerű vászontépés és hidegvizes borogatások alatt, de szerencsére rosszabbra sem látszott fordulni, Pencroff éjjelt és nappalt mellette töltött s a leggondosabban ápolta. Tizedik nap már ehetett is valami keveset s bár még végtelenül gyöngé volt, felgyógyulását bizonyosnak tekintették. Csak egyet óhajtottak volna: hogy annyira magához jőjjön, hogy átszállithassák a gránitlakba. S bármily veszélyes is lehetett az út a gránitházig — a még életben levő és jól fegyverzett öt fegyencz miatt: — el voltak határozva, hogy mihelyt a beteg állapota engedi, megkísérik az átszállítást.

Nabról nem tudtak semmit, de nem is aggódtak miatta. A gránitházban egyedül sem érthette veszedelem; míg ők az akolban, hárman (mert Harbert mostani állapotában nem számított) sem voltak eléggé biztosságban. Reményök levén, hogy egy hét alatt eléggé fog javulni Harbert állapota, hogy átszállítását megkísérthessék, — föltették magokban hogy a környéket kissé szemügyre veszik, vagyis vadászmodra meghajtják. A hirlapíró, ki különben is közöttük a legszenvedélyesebb vadász volt, egy párszor kiindult Toppal, kezében készen tartott puskájával, az embervadázatra; de semmi gyanussal nem találkozott, s a vadász se szimatolt ellenséget. Harmad izben alig lépett ki az akolból, még egészen annak közelében vette észre, hogy Top szimatol. Követte tehát az ebet, biztatta, hogy csak keressen, a mit a kutya meg is tett. Nem volt valószínű, hogy embert érezzen, mert akkor hangos ugatással adott volna jelt. Nehány percz telt el így; egyszerre a kutya egy bokorhoz szaladt, s abból egy ruharongyot vont ki. Spilett a ruhadarabot elvette Toptól s bevitte az akolba. Ott figyelmesen megvizsgálták s ráismertek, hogy az Ayrton ruhájából van kiszakítva. Bizonyos volt tehát, hogy az egykori fegyenczek Ayrtont erőszakkal hurczolták el s nem csekély ellentállás után. De remény mutatkozott legalább, hogy nem ölték meg, s ha általok le is tartóztatva, de talán még életben van valahol. Nem lehetetlen, hogy előbb-utóbb újra feltalálják; vagy ha sikerül menekülnie, bizonyosan egyenesen a gránitházba fog sietni, remélve, hogy őket is ott találandja.

Maguk is alig várták már, hogy ott lehessenek s az akolbeli épen nem biztos tartózkodást ama biztosabbal válthassák föl. Különösen Harbert, a kit bántott a gondolat, hogy miatta vannak ideszorítva, sürgette a visszatérést; de sokkal gyöngébb volt még, hogysem Spilett ezt meg merete volna kísértetni. Egy közbejött váratlan esemény azonban siettetette a visszatérést.

Egy reggel Top erős ugatással adta tudtul az akolbelieknek, hogy valaki jő. Mindnyájan felugráltak.

— Hátha Nab?

— Vagy Ayrton!

Alig mondták ki e sejtéseket, mikor egy valami csak átdobódott a kerítésen, előttök a földre gurult,

aztán talpra ugrott. Jupe mester volt, az élelmes majom.

— Ezt bizonyosan Nab küldi.

— És így levél lesz nála!

Valóban, a majom nyakára levélke volt erősítve, melyből Cyrus kétségbeesetten olvasta e kevés szót:

»Péntek, reggel hat óra.

A fegyenczek a magaslatot elfoglalták. Nab.

Ez a legrosszabb hír volt, ami csak jöhetett.

A gránitház előtti magaslat fensikjén volt két évt szorgalmuk s munkájok minden gyümölcse; s mosi ez mind a rosszakaratu pusztítás és rombolás hatalmában! Egy hang emelkedett mindnyájok szívében: odasietni, s kiragadni birtokukat a rablók kezéből. Harbert is erre kérte sürgetőleg barátait; állította, hogy elég erőt érez magában az ut fátadalmainak elviselésére. Hogy gyalog nem mehetett, az bizonyos volt. Kérdés csak az lehetett, kolyán vigyék-e kézen, vagy a kis kocsira fektetve s az onagga által huzva? Kézen vive kétségkívül kevesebb rázódásnak lett volna kitéve, de akkor két embernek kellett volna vinni, s megtámadás esetén csak egy maradt volna harcossnak. Aztán a kocsiba is lehetett jó ágyat vetni számára, s csendesen és lépésben haladni vele. Pencroff tehát előhuzta a kocsit s bele fogta az onaggát, míg Topp körüle sürgölődött, Jupe mester pedig a fedélre kuporodva várta az indulási jelt. Azután Cyrus és Spilett, matrácrostul, gyöngéden kihozták a beteget s a kocsira elhelyezvén, az egész kis menet megindult.

— Ne féljen, Cyrus ur, — mondá Harbert szemebetünő megerőltetéssel, — nem halok meg az uton.

Elöl a két ügyes állat ment. Az onaggát Pencroff vezette. Cyrus és Spilett pedig készen tartott puskákkal a kocsi mellett haladtak. Az uton egyébiránt alig tarthattak veszélytől. A Nab levele reggeli hat órakor volt írva, s akkor a fegyenczek a magaslaton voltak. A gyors postának pedig csak háromnegyed óra kellett a hír meg hozására; s így annak elküldésétől még nem telt másfél óra, mikor már a kis karaván uton volt a gránitház felé. Nem volt tehát valószínű, hogy a rablók már elhagyták volna a magaslatot s velök az uton találkozassanak.

Csakugyan egy óra óta haladtak már, s az ut háromnegyed részét meg is tették anélkül, hogy valakivel találkoztak volna. Már a fensikhez közeledtek, s egy negyed óra mulva a felvonó hidnál lehettek, mely a Glycerin-patakon vezet át. Cyrus nem kételkedett, hogy a hidat helyén fogja találni, mivel a fegyenczek — magoknak a visszavonulást biztosítandók — aligha fogják azt elrontani. Vigyázva, de azért nyugodtan haladtak tovább.

Egyszerre Pencroff megállítja az onaggát, s dühös hangon fölkiált:

— Hah! a nyomorultak!

S kezével a sűrű füstre mutatott, mely a fák sűrűjéből gomolygott fel, s az istállók és a majorudvarbeli építmények égéséből látszott eredni.

A füst, amint leverődött, ködszerű gőzzel borította el az egész vidéket. E gőzben egy emberi alak mozgolódott. Nab volt. Társai nevét kiáltották. Meghallotta s felejük szaladt.

A fegyenczek mindent elpusztítván a magaslaton, földulva s fölguytva, amit lehetett: mintegy félórája elhagyták a helyet.

— Hát Harbert ur? — kérde Nab.

Spilett, ki a betegről egy perczre szintén meglefedkezett volt, visszafordult a kocsihoz.

Harbert el volt ájulva.

(Folyt. köv.)

Egy tehetséges asszony.

Irta: Pekár Gyula.

Párisi naplóból jegyzem ki a következőket:

*

... Ma reggel levél Mme d'Etioletól. Ez a fáradhatatlan szalonartó dáma csakugyan beváltja ígérését, amit a tél elején tett: minden héten valami hírességet, vagy legalább is érdekes ujdonságot mutat be irodalmi szalonjában. Nem más nyitotta meg a sort, mint maga Anatole France hitehagyott szerzetesi arczával és szuró, szinte ördögös szemeivel, utána jöttek egymás után: egy madagaszkari diplomata, egy valóságos halálra ítélt nihilista, egy híres nápolyi médium, egy Indiából érkezett buddhista koldus-herczeg, egy ausztráliai festő s Toru Terao, japáni professzor... Mme d'Etiolenek egyáltalában már néhány kitünő fogás sikerült, ami szalonját illeti, kérlelhetetlenül erélyes ő. Tavaly ugyszólván haldokolva hozatta el magához a dicső, öreg Ambroise Thomast, — ezidén már egyszer kölcsönkérte a »Mercure«-től a nehezen kapható és romantikusan csinos Pierre Louys-t és az idény végére megígérte nekünk — d'Annunzio! D'Annunzio lesz szalonjának ezidei főszenczácziója, — nem tudom, hogy fogja elhozni, de annyit már eddig is kivisz merész ígérétével, hogy sikeresen harczol a többi »szerdai« szalonok ellen, s nem ereszti ki hiveit a kezei közül... Nos, diadallal írja, hogy szerdája ma ünnep lesz, egy »Valéry-ünnep.«

Valéry? Bevallom, hogy pillanatra nem voltam a helyzet magaslatán. Ez a Páris csakugyan a világ közepe: az egész emberiség gondolatcsatornája ide torkollanak össze, s mindennap annyi igazán érdekes, új egyéniség tűnik fel, hogy lehetetlen valamennyit számon tartani. Néha megijedek tőle, milyen szédítő gyorsasággal élnek és felednek itt az emberek. Egyik nagy benyomás örökké a másikat kergeti és soha sincs idő arra, hogy e benyomások gyökeret verjenek és meggyőződésekké nőhesenek fel. Eredmény: az emlékező tehetség csodálatos gyöngülése. Páris csak tegnapi, legfeljebb tegnapelőttre emlékszik... Nagyszerű iskola a feltűnni vágyóknak, p. o. a mi hiu gavallérjainknak, kikről, ha Pesten nagy garral nyilvánosan elköltenek pár tizezer forintot, a hálás város hónapokig beszél. Itt teljességgel lehetetlen feltűnni. A tizmillió maharadsára ki idejött mulatni, csak egy napig figyelt Páris, addig míg az első millióját felváltotta. Az egyedüli mód, hogy Páris három napnál tovább figyeljen az emberre, az, ha anarkistakép revolvvert emel a köztársaság elnökére,

— — — — —
Valéry? Egyszerre aztán a homlokomra ütöttem s magam is lelkes kíváncsisággal kiáltottam fel: Bravo Mme d'Etiole! Ez már derék, végre hát megláthatjuk ezt a rejtélyes, geniális asszonyt!

Ki is ez a Jehanne Valéry voltaképp? Hamar előkerestem a »Figaró« egy minapi számát. Nem is egy, hanem négy kritikus irt egy cikkben egyszerre ennek az asszonynak a Georges Petit kistermében rendezett kiállításáról. Négy kritikus: egy festészeti, egy szobrászati, egy zenei és egy irodalmi kritikus. Nyilván megírhatta volna egy ember is ezt az ismertetést, de hát a lap ép tüntetni akart, s azért vett négy elsőrangú ítézt, hogy annál jobban dicsőítse azt a nőt, ki a »szpecializmus« e szűkeklü korában ekkora csodába menő »univerzális« tehetséget árul el. Tényleg alig látott a világ még ilyen sajátos kiállítást. Madame Jehanne Valéry festő, szobrász, zeneszerző és író volt egyszerre, nemcsak hatalmas festménytárlatot és szoborkiállítást mutatott be, hanem a délután bizonyos óráiban egy elsőrangú hangversenyeken is meg egy ifju zongoravirtuóz előadják zeneszerzeményeit, — esténként pedig az »Odéon« egy művésze elszavalja verseit. Regényeit ott árulták a kiállításon, s mindenki tudta, hogy a »Comédie« is felfedezvén őt, végre elfogadta előadásra egy régebben beadott Proverbejét... A világ elbámult. És a Figaro nagyon kiemelte, hogy itt nem valami kapkodó dilettánsról van szó, aki mindenbe belekezd és semmiben sem viszi semmire, hanem egy kész nagy művészről, aki négy művészetbe fogott bele és mind a négyben »érthetetlen« magasra vitte. És nem utánzott Mme Valéry senkit, ki volt az zárva, hogy udvaris művészek segíthettek volna neki: festményei, szobrai muzsikája, irodalma mind hasonlítottak egymáshoz, mind testvérek voltak ennek az asszonynak az új és teljesen egyéni ihletében... Festményeiről szólva Iriarte csodálattal említi új színei s hangulatai naiv erejét és kompozíciójának nőies merészességét, szobrai előtt maga Falguière mester levette a kalapot és kiírta, hogy felfogásában, »friss eredetiségében« egész új irányt lát, mely hivatva volna, az antik szobrászatot a modernnel kibékíteni. Zenedarabjait méltatva Bruneau bevallotta, hogy kár Madame Valérynek hangversenyében elforgácsolni tehetségét: drámai tehetségével írjon nagy operákat... Ami írói tevékenységét illeti, a közönség nagy csodálkozására nem más, mint maga Bourget vállalta magára regényeinek és költeményeinek az ismertetését. Minden udvariaskodást félretéve, lelkesen hasonlította őt Chateaubriandhoz, dicsérte meglepően eredeti intenczióját s azt a nőiesen merész meseszöveget, »amelyben az asszonyok nyilván felette állanak már a férfiaknak«... Aztán szokott lélektani módszerével nemcsak összegezte ítéztársai véleményét, hanem ennek »a női rejtélynek« a mélyére igyekezett hatolni... »Ugyszólván egybenhangzóak mind a négyünk ítélete,« írja, — »mind a négyen látjuk a tehetséget, látunk olyan kezdetet, ami más férfinnál tisztességes végsikernek is beillenek, s álmétkodva kérjük: miért állt meg az egyes művészetekben mindig a legszebb reményekre jogosító ponton? Egyáltalában miért foglalkozott ennyi műfajjal? Hisz ha bármelyikre, — de egy ágra tömörítene a tehetségét, — mi lehetne belőle! Iriarte azt akarja, legyen festő, Falguière azt, legyen szobrász, Bruneau indulatosan követeli, őt a zenének, én pedig a magam részéről meg vagyok győződve, hogy ha nem szenteli magát kizárólag az írói pályának, korunk egyik legérdekesebb talentumát veszíti el benne... De hisz Mme Valéry ennyi művészet mellett még sokkal nagyobb lélek-

tani probléma. Mi a titka ennek a sfinxnek, aki nyilván játszva teremt remekműveket s aztán női hűtlenséggel játszva hagyja ott a művészeteket, — a ki egészben véve megszegyeníti e beteg kor férfivilágát s »univerzális« tud lenni a művészetekben, mint egykor Humboldt univerzális volt a tudományokban. De hisz a művészetben még sokkal nehezebb univerzálisnak lenni, — majdnem lehetetlen. Írás és festészet még járja együtt, — de hát a szobrászat és zene? És mindenekfelett ez a négy együtt? Férfi alig volna képes ily ellentétek kibékítésére: a női lélek, fájdalom, még ismeretlen gazdagsága és simulékonysága kell ekkora végletek kiegyenlítéséhez. A messze jövő nőiben még egészen újja születhetik a művészet. . . . Most, hogy együttlátjuk műveit, mindannyian emlékszünk korábbi években kiállított festményeire, szobraira, előadott zenedarabjaira és kiadott regényeire. Dicsértük is e művekért akkor, főleg, mert nagy reményekre jogosítottak, de aztán elhallgattunk. Miért? Azért, mert ő is elhallgatott. Hisz ismétlem, itt a rejtély: ki ez a csodálatos asszony, aki érthetetlenül abba hagy mindent és épp a legszebb pillanatban?«

*

Ahogy este a Parc Monceau átmentem, még egyszer kíváncsian gondoltam át mindezeket. A párisi irodalmi élet estélyeire az embernek olyan készülten kell mennie, mind egy vizsgára, ha igazán élvezni akar. . . . Nos, ritkán láttam oly lázas sokadalmat a Madame d'Etiole termeiben, mint ezuttal. Meg kell jegyezni, hogy négy pompás terme volt ennek a szalonnak: mind a négy különböző szimbolikus jelentőséggel. Az elsőben, a tiszta Louis teremben fogadta a háziasszony a mindennapi szellemes írókat, növekvő tehetségeket, a második, tiszta fehér, oszlopos Empire teremben a már ismert, hivatalos nagyságokat, például az akadémikusokat üdvözölte, kiknek meddő halhatatlansága és pompázatos unalma illet ehhez a klasszikus hidegséghez. A harmadik olasz Renaissance-szalon becses képeivel a művészek otthona volt, — a negyedik indus »barlangban« állandóan rejtelmes mécses égett, s ez volt a modern misztikusok temploma. Tudom, jó időn át itt trónolt, a »Rozet Coix« modern főpapja, a szép Sar Peladan, — kíváncsi, nagyvilági hölgyeitől körülvéve itt tartotta kabbalista istentiszteleit. . . . Mme d'Etiole suttogva az első termekben lelkesítette a fiatalokat. Mintha csak jelmezbálon lett volna, szokása szerint ma is Mme de Sévignének volt öltözve. Színevesztett zöld selyemruhája széles habban omlott ki a karosszékből, halántékfürtei hosszan és klasszikusan lógtak be arcába, a kezében egy valóságos Louis legyezőt tartott. Erősen ki volt festve s így este, villanyfényénél nem nézett ki többnek, mint — párisi szólásmód szerint — egy »negyvenéves fiatal asszonynak«. Azt mondják, nappal hetvenéves volt, — de hisz különben ez lényegtelen, mert nappal sose látta senki. . . . A régi francia szalondáma akarta őt megvalósítani, ez volt minden ambíciója. Persze nagyon megkellettalkudnia a mostani demokrata és bohém világgal. Sem a pohos bankárok, sem a fésületlen művészi nagyságok nem voltak nagyon festői jelenségek, — aztán meg ezek a bohémek sose éltek törvényesen rendezett szerelmi viszonyok közt, Mme d'Etiole azonban megbocsátott nekik: a szabad szerelem rendszerét fogadta el szalonjában, sőt annyira ment engedé-

kenységében, hogy a művészeket és félhivatalosan elismert kedveseiket már nem egyszer mint »Monsieur«-t és »Madame«-ot vagyis, mint házastársakat jelentette be inasával, tisztán az előkelő »stilus« kedvéért. Hány boldog, vagyis inkább boldogtalan házasságnak vetette meg ez a berendezés az alapját! . . . A modern Mme de Svignémet felkelt és megszólított azzal az udvarias megdöbbenéssel, melylyel rendes szalonja kiváló csillagairól szokott beszélni:

— Nos mit szól ehhez a tüneményeszerű nőhöz? . . . Most már el van döntve: ő a század legcsodásabb tüneménye!

Mme d'Etiolenek ez volt a szavajárása, mindig a szalon legutolsó ujdonsága volt a »század legcsodásabb tüneménye«.

— Rajta urak, menjenek — folytatá — találják ki ennek a sfinxnek a titkát! Most érdekes, most még senki se tudja. . . .

— Hát igazán semmit sem tudni felőle? — kérdezém, — senki sem tudja, micsoda rejtélyes ihlet hozta létre a remekműveket?

— Senki mon ami, — mondom ő a század legcsodásabb tüneménye!

— Csinos?

— Még kérdi? Mikor látott nálam csunya nőket? Az én szalonom esztétikai szalon, a Szép otthona. . . . Menjen be és nézze meg!

Egy szépségflastrom akkor pattant le az arcáról, de ő nem vette észre. En követtem a szinte bucsújárásra tóduló frakkos sereget a másik terembe.

(Vége köv.)

LISZKAY JÓZSEFNÉ

élővirág kereskedése

Budapest, IX. ker., Központi vásárcsarnok, virág-karzat.

***** Raktár: IX., Pipa-utca 4. sz. *****

Mindennemű csokrok 2 koronától és koszoruk 3 koronától feljebb

mindenkor

jutányos áron készen kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Dr. Szász Géza

fogorvos, egyesületi tagunk,
az egyesület tagjainak a foghuzást
ingyen eszközli a többi fogorvosi ke-
zeléseknél pedig **50%** árengedményt ad.

Lakik: Budapest, Andrassy-út 49.

Zsótér István váltóőr Bács-Petrovoszello állomáson, lehetőleg pályáőrrel cserélni óhajtana.